

* ГОЛАС РАДЗІМЫ *

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

● № 14 (3626) ●

● СЕРАДА, 29 ЛІПЕНЯ, 2020

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ў ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY



Купалле пад Аманам
Стар. 5



Услаўляем народную творчасць
Стар. 6



У беларускіх армян — юбілей
Стар. 7

СВЕТАПОГЛЯД

Расцём і жывём сяўбой ды жнівом

Сёлетняя гарачая жніўная пара ў краіне набывае асабліва глыбокі сэнс: бо якраз цяпер мы ў чарговы раз рыхтуем да выбараў Прэзідэнта Беларусі

Розныя, здавалася б, кампаніі: уборачная ды выбарчая. Але ж, калі ўдумацца-разважыць з менталітэтам нашым спрадвечна сялянскім, хлеба-робскім, то знойдуцца паміж імі цікавыя сэнсавыя паралелі.

Кожны хлебароб, як кажучь здаўна, менавіта ў жніўную пару трымае галоўны экзамен года. І атрымлівае ўрэшце “адзнаку” — вядома ж, ураджаем! — за працу ў чарговым жыццёвым цыкле. Які ўключае процьму работ: угноіць глебу, заараць яе, пасеяць збожжа, дагледзець пасевы належным чынам, своєчасова сабраць ураджай. А як жа ўсё дасканала, рупліва, з захаваннем агра-тэхналогій павінна быць зроблена, з улікам і ўмоў надвор’я, і асаблівасцяў глебы, гатунку насення, каб кожны гектар даваў ажно пад 100 цэнтнераў пшаніцы!

Лічбу прыводжу не выпадкова. Днямі яна прагучала, калі Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка наведваў аграгаспадарку “Новае жыццё” ў Нясвіжскім раёне Міншчыны. Гэта й адмай малой радзімы недалёка. І згадалася, што ў 70-я, калі я, школьнік, працаваў на жніве ў калгасе “Беларусь” Ляхавіцкага раёна Брэстчыны (памочнікам камбайнёра ў таты, Івана Іосіфавіча Ждановіча), то пра ўраджайнасць такую мы й не чу-



Жніво-2020. Старшыня Гомельскага аблвыканкама Генадзь Салавей дзякуе за ударную працу на жніве механізатару Аляксандру Белавусаву з аграгаспадаркі “Калінінскі” Добрушскага раёна.

лі. Як за 40 цэнтнераў ячменю, пшаніцы на асобных участках на круг бралі — о, гэта быў поспех! Аграном, брыгадзір, старшыня калгаса маглі разлічваць на высокае месца ў сацсаборніцтве, камбайнёры — таксама. Душа ж радуецца, калі добра сыпле ў бункер, і можна небла-

гую капейчыну на жніве зарабіць. І славу, хай сабе і ў межах раёна ці вобласці. Прыемна было, калі тата з братам Пятром (ён раней за мяне пайшоў у памочнікі) на некаторы час, маючы новы камбайн СК-4, аказаліся ў лідарах сацсаборніцтва. Сяляне, бацька з сынам-падлеткам

з невялічкай вёскі Яцкаўшчыны трапілі на раённую дошку гонару, а ў таты журналістка ўзяла інтэрв’ю: у раёнцы “Будаўнік камунізму” надрукавалі.

Ды слава, ужо тады я пераканаўся, — пані яшчэ тая. Капрызная й недаўгавечная бывае. Трохі з камбайнам нешта не за-

ладзілася — і лідарства таго як не было. А хлеб — ён значна больш надзейны. Заўсёды патрэбен: і ў 70-я, і цяпер. Дарэчы, у развіццё агракомплексу беларуская дзяржава ўклала звыш 40 мільярдаў долараў толькі ў апошнія дзве пяцігодкі. Так умацоўвалася харчовая бяспека Беларусі. Своєчасова! Цяпер жа ў свеце з-за каранавіруса прагназуюцца праблемы з харчаваннем, нават голад. І варта згадаць сёлетнюю вясну, калі на пасяўную наступала “інфавірусная інфекцыя”, бо некаторым гарачым гарадскім галовам здавалася: трэба ўсіх пагалоўна ў краіне пасадзіць у каранцін. Але ж і на “форс-мажорны” выпадок беларусы даўно маюць мудрае выслоўе-вакцыну: паміраць збірайся, а жыта сей! Умелі дзяды расстаўляць прыкрытэты! Не пра сябе, чалавеча, думай — пра свой род, пра блізкіх людзей. Ніхто ж не вечны: хто народжаны — той і сьдзе, як пара наддзё. Да таго ж, пісаў Уладзімір Караткевіч, саван кішэняў не мае. А хлеб на стале й пасля нас патрэбен будзе. Таму нашы сяляне ды аграгарадкоўцы ўсё ж яравыя сеялі, азямья даглядалі. Звыклі на сябе спадзявацца — не на чужую, а тым больш за межнюю, дапамогу: там дарма не дадуць, а яшчэ й папракнуць. → **Стар. 3**

ВЕСТКИ З СУПОЛАК

Крэатыўнае віншаванне

Прадстаўнікі Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры й Беларускага культурна-асветніцкага таварыства “Уздым” правялі флэшмоб “Віват Беларусь!” прама ў Генконсульстве Беларусі

Напярэдадні Дня Незалежнасці, 2 чэрвеня 2020 года, супрацоўнікі Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры (ЦБК) з актывістамі Беларуска-

га культурна-асветніцкага таварыства “Уздым” правялі флэшмоб “Віват Беларусь!” у Генеральным консульстве Рэспублікі Беларусь у Даўгаўпілсе. У такім нязвычным фармаце беларусы Даўгаўпілса павіншавалі прадстаўнікоў Генконсульства, сваю Бацькаўшчыну са святам. У яркіх народных строях, з паветранымі шэрамі ў руках юных удзельнікаў дзіцячай студыі “Скарбніца”, супрацоўнікі ЦБК, чальцы праўлення “Уздыма” прайшліся па сонечных вуліцах горада. → **Стар. 8**



Флэшмоб “Віват Беларусь!” каля Генконсульства Беларусі ў Даўгаўпілсе

ISSN 0439-3619



9 770439 361003 2 0014

ЁСЦЬ І БУДЗЕ!

Пакланенне Агню

Нягледзячы на складаную эпідэміялагічную абстаноўку, Іркуцкаму таварыству беларускай культуры імя Яна Чэрскага ўдалося ў чарговы раз зладзіць Жывое Купалле пры Ангары



Тамтэйшы Беларускі клуб “Крывічы” ў асобе Алега Рудакова ў сацсетках шкадуе: “упершыню за 25 гадоў мы не правядзём Купалле”. І сам клуб закрыўся да верасня, пажадаўшы ўсім здароўя ды моцнага імунітэту. І вельмі ўзрадаваліся мы, што актывісты яшчэ адной беларускай суполкі — ІТБК на чале з Алёнай Сіпаковай — усё ж змаглі падтрымаць у Іркуцку Агонь Традыцыі. Алёна даслала здымкі: цудоўныя! “Самае любімае свята ў нас — Купалле, і ну ніяк не маглі мы інакш, хоць у нас — ізаляцыя, і ўсе масавыя імпрэзы забаронены! — напісала ў рэдакцыю. — Мы папрасілі дапамогі Усявышняга ды ў ноч з 23 на 24 чэрвеня ў Іркуцку зладзілі Купалле. Без абвяшчэння. Былі толькі нашы актывісты, якія робяць свята. Усяго — за 40 чалавек: траціна беларусы, а іншыя — даўнія прыхільнікі беларускага Купалля, якія спяваюць беларускія песні, праводзяць гульні. Па фота бачна: гэта моладзь, у асноўным студэнты й выпускнікі народна-харавага аддзялення Вучылішча культуры. Калі б не было ад іх велізарнага жадання правесці свята, і я б не ўзялася. А так

было для каго й для каго старацца. Хлопцы з красавіка мяне даймалі: будзе свята ці не? Цяпер можна сказаць: свята ЁСЦЬ І БУДЗЕ!”

Алёна Сіпакова радуецца, што выйшла ўсё вельмі натуральна й душэўна: “Мы былі ў горадзе. На беразе Ангары знайшлі месца, дзе змешаны лес. Там ціха, і не відаць, не чуваць горада. Ноч была цёпла, і вада! Усім спадабалася, і нам з Юляй. (Юлія Пярмінава — адна з актывістак суполкі. — Рэд.) У падборцы ёсць фота, дзе яе малодшы сын і дачка на паляне, і дзе з мужам яны праз вогнішча скачуць”.

Шчасця вам і здароўя, шанюныя купальцы з берагоў Ангары! Спадземся, гэтае Купалле ўсім было толькі на карысць ды на ўмацаванне імунітэту!

Іван Іванаў.

Фота: Анастасія Стоцкая.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Ушанавалі ветэранаў

У Ліепай ёсць добрая традыцыя: у Дзень вызвалення Беларусі актывісты Беларускай суполкі “Мара” ўшаноўваюць ветэранаў вайны, якія вызвалілі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

На гэты раз чальцы суполкі з ансамбля беларускай песні “Паўлінка” 3 ліпеня таксама віталі ў Беларускім доме ветэранаў. Павіншавалі са святам, уручылі падарункі. Сярод вышліцаляў Беларусі, якія жывуць у Ліепай, — Ганна Дзям’янаўна Астапава, Зінаіда Пятроўна Цішчанка. Яны прыйшлі на імпрэзу. Ад імя Канстанціна Васілевіча Чыжыка была жонка: Галіна Іванаўна Весялова, ветэран працы. “Беларусь — адна з краін, якая ўшаноўвае памяць пра Вялікую Айчынную вайну. Мы, беларусы, будзем заўсёды ўдзячныя тым, хто вызваляў нашу Бацькаўшчыну, хто абараняў яе. І тым, хто застаўся жывы. І вы, дарагія, жывіце доўга, каб мы яшчэ не раз так,

як сёння, збіраліся разам!” — з тостам звярнулася да ганаровых гасцей Жанна Буйніцкая, кіраўніца гурта “Паўлінка”.

На сустрэчы гучалі тосты за мір, за Беларусь. А ветэраны дзяліліся ўспамінамі пра вайну. Ганна Дзям’янаўна родам з Беларусі, распавядала: “Гэта страшны й складаны быў час. Шмат людзей гінула. У лясках беларускіх яшчэ й цяпер ляжыць колькі народу, шмат безыменных, “згубленых” маглі. Мае сваякі былі ў партызанах, брата забралі да цёткі, а мяне ў партызаны ўзялі. Працавала ў бальніцы грамадзянскай. Калі наступленне немцаў было, то кудысьці ў лес табун коней пайшоў, і хворыя на павозках, і мы за імі. Я павярнулася: народу шмат ідзе. Да вечара мы так ішлі, ціха ўсё, пастрэльваюць недзе там і там, і такая трывожнасць... А потым як далі па нас! Загарэўся раптам стог сена, коні ржучь і на дыбкі ўстаюць. Мы пабеглі хто куды! Нам з дзяўчынкай пашанцавала збегчы

адтуль. Ішлі, забраліся на нейкі астравак, і ўжо сонейка свяціла. Прыціснулі адна да адной ды ад стомы заснулі. Потым чуем “Хальт!”. Вочы адкрываем — тры немцы стаяць з аўтаматамі. Паднялі нас, але не крадулі. Павялі туды, дзе траншэі рылі. Дык і нас прымуслі паўтара ці два месяцы там працаваць. Адзін раз кармілі вечарам пасля працы, але не білі: гэта былі не карнікі. Жыццё было нялёгкае. Дай Бог, каб на зямлі такое не паўтарылася!”

Ад імя Амбуладара Беларусі ў Латвіі Васіля Марковіча да ветэранак звярнуўся кіраўнік суполкі “Мара” Віктар Янцэвіч са словамі падзякі за пасільны ўнёсак у вызваленне Беларусі, з віншаваннямі, пажаданнямі доўгіх гадоў жыцця. А гасцей у Беларускім доме прымалі актывісткі суполкі Зоя Антоненка, Алёна Цюлюкіна, Вольга Нікалаева, Алёна Чайкоўская, Таццяна Данілюк, Алёна Варакушына, Ірына Бяляева, Жанна Буйніцкая.

Анжэла Фаміна, г. Ліепая

Ад рэдакцыі. Па нашай просьбе аўтарка ўдакладніла ў Ганны Астапавай, што нарадзілася яна (у дзявоцтве: Вялюга) 7 снежня 1927 года ў вёсцы Дзёмаўшчыне Полацкага раёна Віцебшчыны. А года з 1940-га жыла ў Карпінічах. Мы глянулі па карце: Полаччына, левы бераг Дзвіны. З 1942 года, удакладніла ветэранка, у лясках на тым беразе ўжо былі партызаны, яна да іх трапіла ў 43-м. Ганна Дзям’янаўна працавала ў партызанскім шпіталі Брыгады імя В. І. Чапаева (камбрыг Уладзімір Мельнікаў): “Я ўсё там рабіла, карміла хворых ляжачых, прыбірала, параненых перавязвала, з лучынкай стаяла, паколькі газы не было. Многія тыфам перахварэлі, у тым ліку й я”.

Звяраючы назву вёскі — Дзёмаўшчына — з афіцыйнымі крыніцамі, высветлілі: яна значыцца ў спісе страчаных вёсак Полацкага раёна. Паглядзелі на Электроннай базе

дадзеных “Белорусские деревни, сожженные в годы Великой Отечественной войны” (<http://db.narb.by>). База створана да 70-годдзя Хатынскай трагедыі, утрымлівае весткі пра беларускія вёскі, знішчаныя цалкам або часткова з жыхарамі ці без іх. Дык вось: не значыцца Дзёмаўшчына сярод спаленых вёсак Полаччыны. Але запісана спаленая ў чэрвені 1944-га вёска Дымовщина (<http://db.narb.by/search/1361>). Да вайны, паводле звестак з элбазы, там было 8 хат і 31 жыхар. У вайну ўсе хаты разбурылі, забілі там 16 вясцоўцаў, і пасля вайны вёска не аднавілася. Але! Вёска з такой назвай не фіксуецца ў Полацкім раёне: ні ў мінулым, ні цяпер! То маем надзею ў тым ліку й з дапамогай зямлячкі, Ганны Дзям’янаўны, вырашыць гэтую загадку. І, калі спатрэбіцца, унесці папраўку ў Электронную базу дадзеных пра спалення беларускія вёскі.

СА СТУЖКІ НАВІН

Спяваць дык спяваць!

Колькі ўсяго цікавага было сёлета на ХХІХ “Славянскім базары ў Віцебску” — не пералічыць. А вы чулі, напрыклад, такую навіну: сябры з Украіны, якія далі вялікі канцэрт у горадзе на Дзвіне, яшчэ й падарылі Віцебскаму дзяржаўнаму музычнаму каледжу імя І. І. Салярцінскага... пяць піяніна! Іх урачыста перадалі ў навучальную ўстанову, калі быў на творчым форуме Дзень Украіны. Пры тым кіраўнік украінскай дэлегацыі на фэсце, генеральны прадзюсар і галоўны рэжысёр Дня украінскай культуры на “Славянскім базары” Раман Нядзельскі адзначыў, што гэта надзвычай цёплы прыём публікі ў Віцебску падштурхнуў украінцаў да добрай справы: “За частку ганараў мы вырашылі набыць музынструменты для навучальнай установы, дзе вучацца маладыя таленты, якія пасля будуць славіць сваю краіну — і па нашым прыкладзе дапамагаць юным музыкам!”

Падарунак украінскіх артыстаў Міністр культуры Беларусі Юры Бондар лічыць глыбока сімвалічным, бо піяніна выраблены беларускім брэндам “Фабрыка фартэпіяна”. Тры гады таму адраділі лепшыя беларускія традыцыі вырабу іх з улікам сусветнага досведу. “Я сам музыка, і таму асабіста ацаніў гучанне й працу кожнага піяніна. Гэта адзін з лепшых інструментаў кабінетнага фармату, на якіх я граў!” — адзначыў Раман Нядзельскі.

Пяць піяніна! Душэўны жэст, высокае мастацтва міжкультурнага й сяброўскага дыялогу, дарагія ўкраінскія сябры! Шыро дзякуем!



Ангеліна Ламака

І надзвычай прыемна было нам пабачыць сёлета ў фаварытах абодвух конкурсаў выканаўцаў — нашых спевакоў. Па выніках Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу “Віцебск-2020” на “Славянскім базары” Гран-пры заваявала беларуская ўдзельніца Ангеліна Ламака. “Усе чальцы журы — прафесіяналы. У нас думкі супалі наконт вынікаў конкурсу. Судзіць дзяцей вельмі складана, але мы справіліся!” — казаў, уручаючы ўзнагароду, Аляксандр Саладуха. Беларускі спявак адзначыў: журы міжнароднага конкурсу ён узначаліў упершыню, і гэта стала для яго вялікай адказнасцю.



Раман Валазнёў

І прадстаўнік Беларусі Раман Валазнёў заваяваў Гран-пры: у конкурсе выканаўцаў эстраднай песні. Па выніках двух конкурсных выступленняў з кампазіцыяй уласнага сачынення “Свяча” на вершы Максіма Багдановіча й сусветным хітом Autumn Leaves ён набраў 134 балы. Прызшышчоўныя: запаветная “Ліра” й прэмія \$20 тыс. Журы конкурсу ўзначальваў народны артыст Расіі Алег Газманаў. Спявак і кампазітар Раман Валазнёў адзначаны спецпрэміяй імя Уладзіміра Мулявіна за лепшае ўвасабленне нацыянальнай тэмы, высокае выканальніцкае майстэрства, і яшчэ — спецыяльным прызам Парламенцкага сходу Саюза Беларусі ды Расіі.

Вось так спявае Беларусь! Ёсць чым ганарыцца.

Падрыхтаваў Іван Ждановіч

СВЕТАПОГЛЯД

Расцём і жывём сяўбой ды жнівом

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

На шчасце, з надвор’ем у Беларусі ўсё склалася: і цёпла, і вільгаці ў пару хапала. І ёсць надзея, што ўраджай будзе добры. Першыя намалочаныя паўтара мільёна тон разлікі апраўдваюць. Гавораць і пра выхад на рэкорд — у 9 з паловай мільёнаў тон: гэта калі да зерневых каласавых дадасца і кукуруза, пасевы якой у Беларусі штогод павялічваюцца. Зрэшты, не будзем забягаць наперад, памятаючы дзедаўскае: збожжа важ не ў полі, а ў засеках.

І выбарчая ж кампанія — гэта, па вялікім рахунку, бітва за ўраджай. Электаральны, так бы мовіць. Збор подпісаў за кандыдатаў — як “замер тэмпературнага рэжыму” палітлебы і пачатак сяўбы. Іншыя перадвыбарныя працэдурны з выплескамі эмоцый, шумам у СМІ, акцыямі і правакацыямі — гэта “догляд пасеваў”. І будзе жніво (выбары — 9 жніўня) на полі, дзе кандыдаты ў прэзідэнты нешта сеялі. Хто сеяў вецер — пажне буру. Барані Божа ад такой бяды ў жніўную пару! Па вялікім рахунку, з кандыдатаў толькі Аляксандр Лукашэнка найбольш сістэмна працуе на электаральнай ніве. Ягоная дзейнасць на пасадзе Прэзідэнта

навідавоку ўжо больш за 25 гадоў. Таму й трымаецца ўпэўнена, як хлебароб з вялікім стажам. Аляксандр Рыгоравіч на Нясвіжчыне па-сялянску заўважыў, што выбары — гэта другаснае, значна важней для нас цяпер жніво. Бо хлеб, укладніў, патрэбен заўсёды. Як вядома, і да нас многія пакаленні беларусаў апрацоўвалі — як хто мог і ўмеў — мясцовае палітполе. Падвышалі ўрадлівасць глебы, ачышчалі яе ад камянёў, хмызоў, дзядоўніку-пустазелля. Сваімі потам, крывёй, а то й жыццямі па мікронах дадавалі спажываных рэчываў у “чарназёмны слой”. Ды яшчэ



Святочная фотасесія на жніве з удзелам беларусаў Цюмені

розныя вятры, пераважна з захаду ці ўсходу, імкнуліся паўплываць на мясцовы, тутэйшы клімат. Зрэшты, вятры-віхуры тыя і ў нашым часе ніхто не адмяняў: хочацца ж некаму жаць там, дзе сам не сеяў.



Артысты прыехалі парадаваць хлебаробаў прамі на ніву

Знакавым у беларускай палітаграфіцы быў і застаецца дзень 27 ліпеня (калі й я пішу свае нататкі...). Штогод гэта — разгар жніва ў Беларусі. А трыццаць гадоў таму, 27 ліпеня 1990-га, якраз у гэты дзень Вярхоўны Савет БССР XII склікання прыняў Дэкларацыю аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР. І пачало становіцца явай тое, пра што нашы папярэднікі даўно марылі: свая зямля, незалежная Беларусь — толькі працуй! Атрымлівай радасць ад працы.

Хлеб на сталі, мірнае неба над галавой — гэта ж так важна для простага чалавечага шчасця. І на хвіліну сабе страшна ўявіць, што гэтых дзвюх, здавалася б, простых рэчаў — хлеба й міру — раптам не стане. То хай будзе хлебнаю Беларускай Ніва!

Іван Ждановіч

Іван Іванаў

ТАЛЕНТЫ

Грандыёзна-музычнае лета

7-гадзінны анлайн-канцэрт зладзіла першая ў Беларусі прыватная Музыкальная школа Арцёма Шаплькі

Пра падзею нам напісала Вераніка Русаковіч. Паведамляе: прафесійныя музыканты й аматары паядналіся ў анлайн-канцэрце “Гранд-лета”. Імпрэза толькі за тыдзень сабрала больш за 4100 праглядаў у сацсетках. Паўдзельнічалі ў канцэрце юныя й дарослыя аматары класічнай музыкі з Беларусі, Расіі, Украіны, Францыі, Германіі, Нарвегіі, Вялікабрытаніі, ЗША, Сенегала, Мексікі ды Ізраіля. Выконвалі творы як вялікіх кампазітараў мінулага, так і нашых сучаснікаў. “Больш за 100 удзельнікаў з 11 краін, 7 музінструментаў, плюс некалькі вакальных нумароў — такая статыстыка незвычайнага канцэрта”, — удакладняе Вераніка Русаковіч.

Варта дадаць: сярод выканаўцаў былі й беларусы замежжа. Гэта Мацвей Міхайленка (ЗША), Клава Астаф’ева (Вялікабрытанія), Аляксей Аляксенка (Нідэрланды).

Музыка — па-над межамі ў пару змагання з каранавіруснай інфекцыяй! А рэалізаваны праект “Гранд-лета” дзякуючы клопатам заснавальніка школы, саліста Белдзяржфілармоніі Арцёма Шаплькі ды яго сяброў-аднадумцаў.

ДЫПЛАМАТЫЧНАЯ ПОШТА

Беларуская Амбасада ў Польшы ўшанавала памяць воінаў, якія загінулі ў баях за вызваленне Варшавы, правяла цікавыя імпрэзы ў гонар Дня Незалежнасці

Пра шэраг цікавых спраў, акцыяў Амбасады Беларусі ў Польшчы, што адбыліся за апошні месяц, нам напісаў яе Першы сакратар Яўген Рабцаў. Да таго ж у тэкставым файле й нямала здымкаў: праўда, не ўсе яны з-за такой перасылкі тэхнічна прыдатныя для газеты. Мы рады, што з боку Амбасады ёсць інтарэс да супрацы з нашым выданнем. І гатовы ў чарговы раз пазнаёміць чытачоў з беларускімі навінамі з-за Буга.

Заслугоўвае павагі, што супрацоўнікі Амбасады на чале з Амбасадарам Уладзімірам Чушавым 26 чэрвеня паўдзельнічалі ў добраўпарадкаванні тэрыторыі, архітэктурных элементаў на могілках савецкіх воінаў, якія загінулі ў баях за вызваленне Варшавы. Гэта, удакладняе Яўген Рабцаў, было зроблена ў плыні акцыі “Беларусь памятае!”, святкавання 75-й гадавіны Перамогі й 76-й гадавіны Вызвалення Беларусі. На здымках бачна, як прадстаўнікі беларускай дыпматцы падразаюць зялёнае пакрыва пры магільных плітах, высаджваюць кветкі, падбеляюць некаторыя дэталі мемарыяла. І ўжо 2 ліпеня, напярэдадні Дня Незалежнасці й 76-й гадавіны вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, Уладзімір Чушаў, супрацоўнікі Амбасады ўсклалі вянок на Брудноўскіх могілках польскай сталіцы — да помніка воінам,

якія загінулі ў баях за вызваленне Варшавы.

Таксама ў Катавіцах прайшла акцыя з нагоды Дня Незалежнасці, Дня Вызвалення Беларусі, а таксама ў памяць пра 75-ю гадавіну Перамогі ў Другой сусветнай вайне. Там Гана-



Добраўпарадкаванне на Брудноўскіх могілках у Варшаве

ровы консул Беларусі ў Катавіцах Марэк Расіньскі й яго жонка ўсклалі кветкі да мемарыяла на могілках салдат Чырвонай Арміі — у гарадскім парку імя Тадэвуша Касцюшкі.

І тым жа днём, 2 ліпеня, святочныя імпрэзы з нагоды Дня Незалежнасці Беларусі й 75-годдзя Вялікай Перамогі ў Другой сусветнай вайне правялі беларуская Амбасада супольна з Культурным цэнтрам Беларусі ў Польшчы. Тое адбылася ў Музеі Незалежнасці ў Варшаве. Гэта, нагадаем, адзін з галоўных музеяў Польшчы. Сама імпрэза ўключала ўрачыстае адкрыццё дзвюх выстаў (“Вайна. Халакост. Памяць без

тэрміну даўнасці” і “Беларусь: цудоўныя імгненні”), а таксама паказ вядомага кароткаметражнага фільма “Туфлікі”, створанага ў Белвідэацэнтры. Нагадаем, што ў 2013-м кінагісторыя пра ахвяры Халакосту 30-х-40-х гадоў атрымала ўсе галоўныя

акцёрскія ног, да здымак дапусціў самыя пластычныя. Усяго ў фільме зняліся каля 400 туфляў. А ў здымках 20-мінутнай кінакарціны паўдзельнічалі кінамаграфісты Польшчы, Чэхіі, ЗША, Расіі, Францыі ды Ізраіля. Выставу “Вайна. Халакост. Памяць без тэрміну даўнасці” прадставіў Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, а выставу “Беларусь: цудоўныя імгненні” — Нацыянальная бібліятэка Беларусі. Адкрываючы імпрэзу, да гасцей звярнуліся Амбасадар Беларусі ў Польшчы Уладзімір Чушаў і дырэктар Музея Незалежнасці ў Варшаве Тадэвуш Скочак. Сярод удзельнікаў імпрэзы былі амбасадары Расійскай Федэрацыі, Дзяржавы Ізраіль, старшыня аб’яднання “Польшча — Усход”, прадстаўнікі шэрагу іншых грамадскіх арганізацый, СМІ, культурных і дзелавых колаў.

А яшчэ ў сувязі з нацыянальным святам Беларусі ў беларускай Амбасадзе ў Польшчы 1 ліпеня адкрылася фотавыстава “Мая Беларусь”. На ёй можна пабачыць аб’екты нацыянальнай гістарычна-культурнай спадчыны. У імпрэзе з польскага боку паўдзельнічалі Віцэ-маршал Сейма Рышард Тэрлецкі, намеснік Міністра замежных спраў Мацей Лянж, намеснік Міністра спорту й дэпутат Сейма Яцэк Осух, старшыня Польска-беларускай парламенцкай групы Мечыслаў Башко, прадстаўнікі МЗС, Міністэрства раз-

віцця, Міністэрства нацыянальнай абароны, дзелавых колаў, у тым ліку Польска-Беларускай гандлёва-прамысловай палаты й беларускіх прадпрыемстваў у Польшчы, беларускай дыяспары.

У ходзе імпрэзы ганаровую грамату Мінадукацыі, падзяку Міністра інфармацыі Беларусі атрымала загадчыца секцыі беларусістыкі Універсітэта Беластока Галіна Тварановіч.



Фотавыстава ля Амбасады

Ганаровая грамата Мінікультуры Беларусі ўручана Старшыні беларускага літаб’яднання “Белавежа” Яну Чыквіну. Абодва — вядомыя прадстаўнікі беларускай нацменшасці ў Польшчы.

Іван Ждановіч.

Фотаздымкі прадастаўлены Амбасадой Беларусі ў Польшчы.

На тым беразе Буга

Свята нашай годнасці

Завяршаем агляд святочнай рэдакцыйнай пошты: віншаванняў, што паступілі ад беларусаў свету з нагоды Дня Незалежнасці

У мінулым нумары мы ўзгадалі віншаванні, атрыманыя ў рэдакцыі ад беларусаў Іркуцка, з Тальяці й Новасібірска. Пісалі пра святочны анлайн-канцэрт “Тучы, гоман беларускі!”. Яго зладзілі ў гонар свята гістарычнай Бацькаўшчыны супляменнікі з Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага.

Кіраўніца суполкі Алёна Сіпакова яшчэ паведамляе: кавід-сітуацыя падштурхнула беларусаў Прыбайкалля актыўней скарыстоўваць ІТ-тэхналогіі. Гурт “Белорусы Прибайкалья”, прывяла прыклад, паўдзельнічаў у што-тыднёвым міжнародным спеўным інтэрнэт-праекце “Спяваем Годна!”. Яго ладзяць грамадская кампанія “Годна” разам з музыкам Сержуком Доўгушавым: ён — лідар гурта Vuga!, стваральнік ініцыятывы “Спеўны сход”. Сэнс праекта — збіраць у анлайн-фармаце беларусаў з розных куткоў свету і спяваць вядомыя й знакавыя беларускія песні разам з іх аўтарамі ды вядомымі выканаўцамі. А беларускі з Іркуцка паўдзельнічалі ў чарговым яго этапе: спявалі беларускую карагодную песню “Што й на мору”. Спецыялісты кажуць, што нашы народныя песні — адны з самых старажытных у Еўропе! Карагод жа, як вядома, — містычная дзея: усіх паядноўвае. І песні такія ў нашым часе, калі трэба трымацца ўсім за рукі, быць разам, — надзвычай патрэбныя. Паглядзіце відэа ў нэце: атрымалася вельмі прыгожа ды ўзвышана! Паўдзельнічала ў запісе больш за 20 фальклорных гуртоў, сольных выканаўцаў. Сярод іх, акрамя згаданага, гурты “Варган”, “Рада”, Guda, Volia (ЗША), “Яваровы людзі” (Канада), “Мярэжа”, Н. S.P, Антон Бельскі (дуда), “Гаманіна”, гурт з вёскі Дзятлавічы, Сяржук Доўгушаў (колавая ліра), Маша Яр, Вераніка Круглова, маладыя выканаўцы Улада й Соф’я, Патрыцыя Свіціна, Лізавета Рэўт ды іншыя. І хораша, гарманічна скампанавана ўсё. Сяржук Доўгушаў расказваў на тэлеканале “Беларусь 3” пра сам праект “Спяваем Годна!”: <https://www.youtube.com/watch?v=KMgj0zuJjK>. Дарэчы, у запісе новых песень можа паўдзельнічаць кожны ахвотнік.

Цёплае віншаванне з Украіны ў рэдакцыю ад імя сяброў Мікалаеўскага абласнога нацыянальна-культурнага таварыства беларусаў “Голас Радзімы” даслала яго кіраўніца Таццяна Дзяменнікава. Жадае нам (а значыць і ўсім беларусам) моцнага здароўя, шчасця, аптымізму й дабрабыту. І каб панавалі заўсёды ў нашых сем’ях мір і згода! А напрыканцы віншавальнай паштоўкі такія радкі: “Мы, прадстаўнікі беларускай дыяспары Мікалаеўшчыны, ганарымся дасягненнямі, прыгажосцю нашай Бацькаўшчыны. Яна для нас заўсёды — прыклад гасціннасці, добрасуседства. Мы жадаем далейшага росквіту нашай любай Беларусі!”. Запусцілі беларусы-мікалаеўцы і ў інтэрнэт святочнае відэавіншаванне да Дня Незалежнасці Беларусі: <https://www.youtube.com/watch?v=AWxSs7WF5CU>. Падаем здымак, які сведчыць: прыгожа ўсё зрабілі, з добрым густам. Дзякуем, сябры! Заўсёды радуемся весткам ад вас. Бачым, як вашы чуйныя сэрцы, добрыя справы дапамаглі “Голасу Радзімы” разгарнуцца ў горадзе Мікалаеве, замацавацца ў ліку самых актыўных беларускіх суполак ва Украіне.

Дарэчы, Таццяна Дзяменнікава клапацілася апошнім часам і пра тое, каб вядомыя оперныя спявачы, народныя артысты Украіны Мікола Коваль з жонкай Тамарай, таксама спявачкай, былі запрошаны ў Давыд-Гарадок на юбілейныя імпрэзы: там у жніўні будуць адзначаць 920-год-

дзе горада. Мікола Аляксеевіч родам са Століншчыны, з вёскі Аздамічы. Стварыў на сцэне Украінскай оперы дзясяткі яркіх вобразаў, ёсць у ягоным рэпертуары й беларускія песні. Мы пісалі, што марыць уладальнік моцнага барытона не проста прыехаць на Бацькаўшчыну, а “Вярнуцца з песнямі” (ГР, 03.10.2013). Чакаем слыннага земляка на свяце ў Давыд-Гарадку!



Бацькаўшчыну віншуюць са святам беларусы Мікалаева



У студыі абласнога радыё — чарнігаўскія беларускі



Сяргей і Святлана Яфімчыкі на Купаллі ў Цюменскай вобласці

Яшчэ адзін украінскі адрас у святочнай пошце: Чарнігаў. Кіраўніца тамтэйшага Беларускага нацыянальнага культурнага таварыства “Сябры” Галіна Варажбіт, віншуючы Беларусь са святам, даслала й фотаздымак з радыёстудыі. Дзве беларускі — Галіна з сяброўкай, намесніцай у суполцы Нінай Камінскай — удзельнічалі 3 ліпеня ў перадачы “Раннія пташкі” на абласным радыё. Па-ўкраінску тое гучыць так: “Ранкове шоу “Ранні пташкі” на Чарнігівскай хвилі”. Расказвалі, як святкуюць у Беларусі Дзень Незалежнасці — у сталіцы і ў рэгіёнах. І як адзначаюць свята самі чарнігаўскія “Сябры”. “Гаварылі пра тое,

як сёння жывуць людзі ў Беларусі, як сустракаюць свята, — дзеліцца спадарыня Галіна. — Казалі пра нацыянальныя святочныя стравы беларусаў. Прачыталі верш, а таксама віншаванні на беларускай мове. Перадача ішла больш за 20 мінут. Прычым на стале ў час эфіру, як бачна й на фотаздымку, ляжыць газета “Голас Радзімы”. І журналістам падарылі мы на памяць дзве газеты”. Дарэчы,

ці імпрэзу да 76-годдзя вызвалення Нарвы — і ўжо ведаем: так і сталася. А яшчэ Людміла паведамляе, што яе запрасілі паўдзельнічаць у выставе “СМІ ў Беларусі” 25–26 верасня. “Калі ўсё будзе нармальна, то абавязкова прыедем ды пабачымся з Вамі”. Сапраўды, сустракацца штогод з нашымі актыўнымі няштатнымі аўтарамі на гэтай выставе — ужо традыцыя. Спадзяемся, што яна не парушыцца.

Наступнае віншаванне — з Цюмені. Спасылку на анлайн-паштоўку, прысвечаную Дню Незалежнасці Беларусі, нам пераслаў зямляк, актывіст беларускай грамадскай Цюмені Сяргей Яфімчык. (<https://cloud.mail.ru/stock/ihg25tEhp5Vx8ZXX3rpeBZXp>) Паглядзіце: цікавы эксперымент! Паштоўку падрыхтавала беларуская супольнасць Цюменскага краю, рассылае Любоў Малініна — памочніца Ганаровага Генконсула Беларусі ў горадзе Цюмені Уладзіміра Шуглі. У паштоўцы ёсць невялічкі апавед пра гісторыю свята, Вызвалення Беларусі. Добрыя словы супляменнікам адрасуюць памочнік Ганаровага Генконсула Уладзіслаў Шугля, кіраўніца Нацыянальна-культурнай арганізацыі “Автономия Беларусь” Марыя Піскун. Далей са святам нас віншуюць беларускія творчыя гурты Цюменскай вобласці. Народны самадзейны вакальны ансамбль “Лянок” спявае песні “Носіце ордена” і “Яшчэ жыве бацькоўскі зруб...”. Фальклорны маладзёжны ансамбль “Сузор’е” праспяваў “Когда мы былі на войне” ды “Шел казак на побытку домой”. Фальклорны ансамбль “Березка” (з вёскі Новабярэзюшка, Арамашэўскага раёна) спявае чамусьці песню “Матушка-Россия” — як па мне, трохі не ў тэму нашага Дня Незалежнасці. Далей Ангеліна Падкарытава (унучка Марыі Піскун, дачка Надзеі Падкарытавай) чытае кранальны верш пра вайну “Девушка, совсем еще девчонка...”. Сямейны вакальны ансамбль Піскуноў-Падкарытаваў “Спадчына” спявае дзве песні па-беларуску (“Там, у лесе...” ды “Цячэ рэчка каламутна”) і рускамоўную “Деревенька”. Уключаны ў анлайн-паштоўку таксама й архіўны запіс Веры Грушкі (тады, пэўна, яшчэ Веры Піскун, — яна спявае, прыгожа інсцэнуе, здаецца, песню “Вальс фронтовой медсестры”).

Пра гурты “Лянок”, “Спадчына” мы пісалі ў нашай газеце, а вось пра “Сузор’е”, здаецца, не. “Гурт утварыўся гадоў пяць таму, а ў рэпертуары яго — славянскі фальклор, у тым ліку й беларускі, — патлумачыў Сяргей Яфімчык. — Гуртом кіруе Алёна Перыкава, з ёй спяваюць Вольга Кустава й Таццяна Агібалава, сын Ягор. Асноўны рэпертуар выконваецца акапэльна, і патрохі пачалі выкарыстоўваць баян. Алёна, дарэчы, выкладчыца ў Школе мастацтваў на класе баяна, ёсць у яе й дзіцячы інструментальны ансамбль”. Паспехаў, “Сузор’е”! Прыемна бачыць папаўненне ў шэрагах творчых сіл беларусаў Цюмені.

Са святам Рэспублікі нас павіншавала і Жанна Раманоўская з Даўгаўпілса — кіраўніца Цэнтра беларускай культуры й суполкі “Уздым”. Піша ў дадатак: “Радзіму мы павіншавалі сёлета незвычайна: у новых абставінах. Пра тое дасылаю тэкст Марыі Памецькі, фотаздымкі Ірыны Апейнанэ”. Жанна падзякавала нам за ідэю інтэрнэт-Купалля — яе нашы сябры з Даўгаўпілса творча ўвасобілі ў жыццё. Пра тое, дарэчы, мы крыху пісалі: “Агонь творчасці не стрываць” (ГР, 17.07.2020). А ў дасланым тэксце паведамляецца пра флэшмоб “Vivat Беларусь!”, які прайшоў у Даўгаўпілсе.

Агляд падрыхтаваў Іван Ждановіч

цёплыя словы напісала Галіна Варажбіт і пра само наша выданне — пададзім іх пазней у падборцы віншаванняў з 65-гадовым юбілеем.

І ад “Сяброў” чарнігаўскіх звернемся да “Сяброў” з Нарвы, з Эстоніі. Павіншавала ўсім землякоў з 76-й гадавінай вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і з нацыянальным святам — Днём Рэспублікі — кіраўніца нарваскай суполкі Людміла Аннус. Яна жадае ўсім здароўя, поспехаў і дабрабыту. Калі ўжо рыхтуецца да друку гэты агляд, мы атрымалі вестку: у ансамблі суполкі поўным ходам ідуць рэпетыцыі. “Сябры” 25 ліпеня запланавалі правес-

ДАЛЁКІ БЕРАГ

Купалле пад Аманам

Беларускі, што ўтварылі Культурна-асветніцкае аб'яднанне беларусаў у Іарданіі (КААБІ), упершыню зладзілі Купалле ў гэтай арабскай краіне



Дзяўчаты з Купальскімі вянкамі пры іарданскім басейне



Актывісткі КААБІ (злева направа): Кацярына Грудзінка, Надзея Аль-Алімат і Аксана Чамеза ў Купальскіх строях

Вось і адгарэла наша Купальскае вогнішча. Спадзяюся, згарэлі ў ім ды сплылі з гаючай вадою ўсе клопаты й турботы, намі ў будзённасці назбіраныя. А з іскрамі ўзнесліся ў вышыню, у чорнае паўднёвае неба нашы светлыя думкі-жаданні. Ды, як і бывае спрадвечу на Купаллі, у душы кожнага з купальцаў адраділася надзея на лепшае, на светлую й шчаслівую будучыню. І хораша было ў думках перабіраць дзівосныя кветачкі-моманты чароўнага свята, калі аўтобус ужо імчаў нас у звычайны гарадскі камфорт.

Пышнае свята “Купальскія гуляні” ўпершыню прайшло на іарданскай зямлі, а зладзілі яго мы ўсе разам. Ёсць што

ўспамінаць! Шум і гоман дзяцей: ім жа ўсё такое вельмі падабаецца... Дзяўчынкі красуюцца ў нацыянальных касцюмах... Святочны стол ад ветлівай гаспадыні... Гукі народных песень, што кранаюць тонкія душэўныя струны... Усё змяшалася ў радасную атмасферу свята. І што галоўнае: усім і кожнаму было цікава й весела! Мы расказалі крыху пра вытокі Купалля ды яго абрады, пра звычаі Купальскіх варожбаў, пошукі чароўнай Папараць-кветкі ў начным лесе. Эх, шкада, што ў Іарданіі няма такіх лясоў: многія былі гатовыя пашукаць і тут сваё шчасце!.. Ну а калі загучалі карагодныя песні, то ўседзець на месцы ўжо нікому не ўдало-

ся. Скакалі, вадзілі Купальскія карагоды ўсе! І гэта было такое дзівоснае, незвычайнае пачуццё, калі сярод маляўнічых гор, пад небам Іарданіі гучалі песні: родныя, беларускія! І нашы дзеці ў абдымаках Купалля разам з намі на светлай хвалі высокіх пачуццяў паядналися з нашай далёкай Бацькаўшчынай. У гарах Іарданіі цяжка знайсці рэчку, каб зладзіць водныя Купальскія абрады — але ж нічога не перашкодзіла нам апусціць вяночкі ў ваду басейна. Пры тым дзяўчаты, як і ў Беларусі, загадвалі жаданні ды заклікалі мілага да сябе.

А як прыгожа ўзвілося ўверх полымя Купальскага вогнішча! Усе сталі ў карагод, загучалі песні... Але ж так не бывае, каб столькі шчасця адразу — аж не панесці. Вось і з'явілася аднекуль Ведзьма, у якой у Купальскую пару свае турботы. Ды мы не адступілі, не прынялі яе ў

карагод. Пад дружныя загаворы, смех і жарты яна, вядома ж, уцякла прэч (пэўна, у нейкую бязводную мясцовую пустыню...), як і ўсё дрэннае й пустое з жыцця нашага. Так змаглі мы прыўнесці ў сваё жыццё часцінку роднай Беларусі.

Актывісткі КААБІ вельмі ўдзячныя доктару Алі Аль-Алімату за гасціннасць. Ад усёй душы дзякуем усім, хто прыняў запрашэнне далучыцца да “Купальскіх гулянняў”. Асобная наша падзяка — спеваку, музыку, этнографу Сержуку Доўгушаву за кансультаванне й прадастаўлены фальклорны матэрыял.

Таццяна Мішчанка, г. Аман, Іарданія. Фота: Раміз Ханжы.

Ад рэдакцыі. Аксана Чамеза, праз якую мы атрымалі тэкст і здымкі, удакладніла: Купалле прайшло на прыгожай узгоры-

тай мясцовасці ў гадзіне язды ад Амана, пад Мафракам, у летняй рэзідэнцыі сям'і Аль-Алімат: доктара Алі Аль-Алімата й яго жонкі Надзеі (родам з Беларусі, адной з заснавальніц КААБІ). Ладзілі свята беларускі, што ўваходзяць у аргкамітэт суполкі: Надзея Аль-Алімат, Аксана Чамеза, Таццяна Мішчанка й Ала Філіповіч. Дапамагала ім Кацярына Грудзінка (яна, як і Аксана, з Жодзіна родам, зямлячкі пазнаёміліся ўжо ў Іарданіі). Купалле вялі Таццяна з Надзеяй. “Кветак жывых няма тут у гэтую пару, таму купілі штучныя й звлі вяночкі, — згадвае “арганізацыйную дэталю” Аксана Чамеза. — І частку вяночкі пазычылі: каб усім хапіла”. Спачатку на Купаллі “крыху горача было, а пасля заходу сонца надвор'е стаяла — як у раі. Сэрца маё ў тую пару, сярод дрэў і пагоркаў, адчувала сябе амаль што як дома, у Беларусі”.



Вось якая прыгожая грамада сабралася на беларускае Купалле ў Іарданіі

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Весяліліся ўсе ў Вентспілсе

Ужо 16-ы міжнародны фэст “Ад Ліга да Купалля” прайшоў у латышскім горадзе

На пачатку ліпеня ў Вентспілсе ў чарговы раз непаўторнае свята дружбы й дабрыні сабрала гасцей: гэта быў 16-ы міжнародны фэст “Ад Ліга да Купалля”. Так праходзяць Дні беларускай культуры ў гэтым горадзе, іх ладзіць Вентспілскае беларускае таварыства “Спадчына” з падтрымкай гарадскога самакіравання.

Фэст адкрылі кіраўніца “Спадчыны” Наталля Бальшакова й Амбуасадар Беларусі ў Латвіі Васіль Марковіч. “Рады вітаць вас на гэтым свяце, якое ў дар маем ад нашых продкаў, — казаў спадар Амбуасадар. — Назва фэсту “Ад Ліга да Купалля” сімвалічная, бо абодва народы, якія жывуць у міры й дружбе, адзначаюць гэтае свята. Хацелася б, каб тое прадаўжалася заўсёды. Дзякую Вентспілсчанам і прадстаўнікам бізнесу за тое, што яны паважаюць беларусаў і падтрымліваюць іх!”

Штогод фэст ладзіцца ў пару, калі надыходзяць латышскае Ліга й славянскае Купалле. З 2005 года ў першыя выхадныя ліпеня Вентспілс чуе беларус-



На свяце сярод іншых выступаў і ансамбль “Журавінка” з вентспілскай суполкі “Спадчына”

кія найгрышы, звонкія спевы. Галоўная мэта імпрэзы — узаемныя знаёмствы: латышы знаёмяцца з беларускай культурай, традыцыямі, укладам жыцця і наадварот. Сёлета ў Днях беларускай культуры на сцэне дзіцячага гарадка Вентспілса з беларускімі, латышскімі, украінскімі ды рускімі песнямі выступалі гурты нацыянальных таварыстваў Латвіі: “Пралеска” (Даўгаўпілс), “Журавінка” (Вентспілс), “Паўлінка” (Лівапая), “Надзея” (Рыга), “Узоры” (Лівапы), “Рябинушка” (Прэйлі), “Аколіца” (Дагда) ды іншыя. Выступаў і вядомы спявак з Вісагінаса (Літва) Сяргей Шабалаў. Свята ўпрыгожылі й нумары юных удзельніц танцавальных ансамбляў, карагодныя Купальскія гульні.

А напярэдадні канцэрта быў урачысты выязны прыем Амбуасадар Беларусі ў гонар Дня Незалежнасці для прадстаўнікоў беларускай дыяспары Латвіі, актывістаў мясцовага самакіравання.

Анжэла Фаміна

СЛЕД НА ЗЯМЛІ

Услаўляем народную творчасць

На старажытнай тураўскай зямлі адкрыты Памятны Крыж — як згадка пра ўсіх самадзейных артыстаў Бацькаўшчыны

Погляд з рэдакцыі.

Кожны народ, абжываючы Богам дадзены яму кавалак зямлі, змагаючыся за месца пад сонцам, стварае сваю адметную культуру. Хоць і ўсе мы з часам сыдзем у нябыт, але ж нешта й пакінем у спадчыну нашчадкам. Гадамі, вякамі, нібы невялічкія кольцы ў ствале Дрэва Народа, прырастае-назапашваецца каштоўны досвед вядзення гаспадаркі: калектыўнай, хатняй, дамашняй. Досвед вайскавай справы. Досвед розных рамёстваў, выхавання дзяцей. Выпрацоўваецца культура зносін у соцюме, шліфуюцца мова, звычаі, складваюцца разнастайныя культурныя традыцыі. Так спрадвеку было і ў беларусаў. А сёння ўжо нашы народныя песні, мова гучаць у розных кутках свету, нашы танцы разышліся па многіх краінах. Падаліся ў свет беларусы — і свае культурныя традыцыі з сабой узялі. Бо як жа без іх? Як без душы жыць? Народнае мастацтва й сёння нас паядноўвае, паказвае іншым хто мы ёсць.

Кожнаму з нас уласціва імкнучца заглянуць за небасхіл: а што там? А як там людзі жывуць? Якія ў іх традыцыі, танцы, песні, думкі? Адны шукалі ў далёкіх далях лепшага жыцця: бывала, беднасць і безземелле прымусілі пакідаць бацькоўскі край. Некага клікала з дома рамантыка, кагосьці — вайсковая служба, ці то каханне, ці то проста “покліч іншых берагоў”. У кожнага — сваё. Аднак большасць беларусаў заўсёды, дзе б ні былі, памятаюць пра свае родавыя карані. Таму сведчаннем — шматлікія публікацыі ў “Голасе Радзімы”, што расказваюць пра беларускія спеўныя, танцавальныя гурты ў замежжы, фэсты беларускай культуры. І на Беларусі таксама, хоць і эра інтэрнэту на двары, ёсць ня мала самадзейных гуртоў: фальклорных, танцавальных. У нашай краіне шануюць тых таленавітых энтузіястаў, хто пасля працы ідзе займацца творчасцю — сабе й людзям на радасць.

Нарадзілася на Палессі такая ініцыятыва: самадзейных артыстаў памятным знакам ушанаваць. Бо ўжо многіх, напрыклад, і з тых, хто танцаваў разам з намі ў народным ансамблі “Прыпяць”, няма на гэтым свеце. А яны ж усе вартыя памяці: артысты з народа, якія з любоўю, ад старэйшых да малодшых неслі-збегалі Традыцыю, любоў да народнай творчасці. Як на маю думку, то і ў сталіцы такім людзям варта было б велічны помнік усталяваць. Як збегалінікам Душы Народнай.

А пакуль што іх памяць ушанавалі на старажытнай тураўскай зямлі: ля хутара Заяцелле, пры дарозе, што злучае Гомельшчыну з Брэстчынай, вядзе з Турава ў Запясочча. Там непадалёк, дарэчы, і знакамітыя Глеба-Барысавы могілкі, дзе з зямлі растуць каменныя крыжы. Усталяваны Памятны Крыж у гонар тых, хто ўкладваў свае сілы ў развіццё народнага самадзейнага мастацтва. Зрабіў крыж майстар Фёдар Рыгоравіч Хмялёўскі з Турава — і сам ужо адышоў у іншы свет. Крыж асяцілі зусім нядаўна мясцовыя святары Васіль ды Сергій. На ўрачыстасць да Памятнага Крыжа прыйшлі-прыехалі з розных месцаў (нават з Масквы была грамада) людзі з кветкамі, былі й малыя дзеці. Сабраліся былыя артысты народных ансамбляў танца “Прыпяць” з Турава, “Верасок” з вёскі Верасніца Жыткавіцкага раёна, “Ніва” з вёскі Рэмель Столінскага раёна. Усю працу, ці, дакладней будзе сказаць, пачэсную духоўную місію па ўстаноўцы Памятнага Крыжа ўзялі на сябе ветэраны гурту “Прыпяць”: тыя, хто 55 гадоў таму рабілі першыя крокі ў народнай харэаграфіі. Уз-

началіў наш рух, каардынаваў намаганні былы артыст гурту Іван Міхайлавіч Матох — цяпер ён пенсіянер Расійскай арміі. А “камандны досвед” прыйшоўся дарэчы!

На Памятным Крыжы ў гонар усіх самадзейных артыстаў Беларусі ўверсе ўладкавана ікона Божай Маці. Ніжэй вісіць званочак, які пры подыхах ветра пяшчотна пазвонвае. І гук яго нагадвае й народныя найгрышы, і ціхае водгулле родных песень — можа й тых, што спявалі калісьці ў жніўную пару нашы сёстры, матулі, бабулі, прабабулі. Сімвалічна, што й Памятны Крыж асвечаны ў гарачую пару Жніва. Бо, як вядома, гэта на Беларусі пара нялёгкай працы, ад якой залежыць само жыццё — беднае ці заможнае. Нездарма ж казалі раней: будзе хлеб — затанце й дзед. А Зажынкі ў многіх вёсках, аграгарадках і па гэты час не абыходзіцца без песняў, абрадаў самадзейных артыстаў.

Хораша на Тураўшчыне ўшанаваныя тыя, каму ў выслоўі “будзе хлеб — будзе й песня” адводзіцца хоць і не першая, але ж, пагадзіцеся, надзвычай важная жыццёвая роля ў вялізным народным арганізме. Без народнай песні, танца жыццё нашае будзе няпоўным, нярадасным. А ці ж гэта жыццё?.. Таму я ўпэўнены:



Іван Матох і Мікола Котаў на ўрачыстасці

у вясковых клубах, так і на вялікіх сценах: наша “Прыпяць” у былыя часы дык і ў Мінску, і ў Маскве, і ў іншых рэспубліках Савецкага Саюза зрывала бурныя апладисменты глядачоў.

Шаноўныя беларусы! Дзе б вы ні жылі — памятайце хагы, дамы бацькоўскія, родныя беларускія краявіды. Памятайце

песні, танцы. А гуртоў самадзейных па Беларусі — сотні, ёсць і беларускія гурты ў замежжы. Гэтыя людзі — самадзей-

мову нашу, песні, танцы. І лясы, і крыніцы. І нават, як помніца мне з часу жыцця ў Тураве, кваканне жаб ды іх зладжаны



Асвечэнне Памятнага Крыжа

ныя артысты — і працавалі, і з песняй народнай ды музыкай, танцамі былі ў згодзе. Самі цягнуліся да прыгажосці, не падаваліся песімізму ды іншых вялі з сабой. Выступалі як на палявых станах,

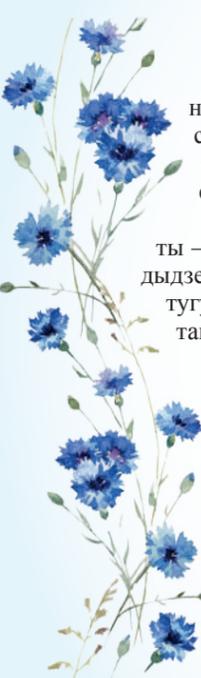
спеў у вяснову пару. Бо гэта ўсё — частка нашай з вамі беларускай душы. Якую нам ні ў якім разе не варта згубіць, зацерці, развейць, спустошыць. Без памяці няма нас — няма й Беларусі. А таму — зямны паклон усім, хто зберагае й пашырае народную культуру.

Адзін з такіх людзей з вялікім сэрцам — мой даўні мінскі сябар Валеры Іларыёнавіч Сарока. Ён прадпрымальнік, пісьменнік, сын франтавіка. З вясковага свайго дзяцінства (родам з Бешанковіцкага раёна Віцебшчыны) неабьякавы да народнай творчасці. Валеры Іларыёнавіч ужо не раз дапамагаў нашаму Тэатру фальклору “Матуліна хата” ладзіць дабрачынныя выступленні, канцэрты. Выступалі ж мы ў дамах састарэлых у Жыткавіцкім раёне і ў Мінску, у выхаваўчай установе для цяжкіх падлеткаў у Магілёве, у вясковых клубах і Дамах культуры. Дзякуючы фінансавай падтрымцы гэтага дабрадзея стала магчымай калектыўная наша паездка з Мінска на Тураўшчыну й на гэты раз. Хай заўсёды Усявышні спрыяе вам, шануючы Валеры Іларыёнавіч! Мне было вельмі прыемна бачыць, з якой удзячнасцю прымалі ў падарунак вашы кнігі ўдзельнікі ўрачыстасці ля Памятнага Крыжа. Жадаем вам моцы, поспехаў у вашых справах!

Мікола Котаў, ганаровы грамадзянін Турава, заснавальнік народных танцавальных калектываў “Прыпяць”, “Верасок”, “Ніва”

...Але шчаслівы той, каму дадзена быць васільком

Радкі з “Апокрыфа” Максіма Багдановіча



...8. І сказаў яму (музыку. — Рэд.) Хрыстос: не смуціся ў сэрцы сваім. Ці ж не твае песні спяваюць яны цяпер, у часе жніва! Таму не схілай нізка галавы твае, і не хавай аблічча сваё ад вачэй людскіх.

9. Бо няма праўды ў тым, каторы кажа, што ты — лішні на зямлі. Запраўды кажу я табе: надзе яму гадзіна горычы — і чым ён разважыць тугу сваю, апроч песні тваёй? Як у дзень смутку, таксама і ў дзень радасці ён прызваець цябе.

10. І, навучаючы яго, казаў: пад песні кладуць чалавека ў калыску, і з спевамі ж апущаюць у магілу яго.

11. Штодзённымі клопатамі поўніцца жыццё людское. Але калі зварухнецца душа чалавека — толькі песня здолее спатоліць яе. Шануйце ж песні свае!

12. Бо спяваюць нават і жабы ў багне, а ці ж не лепшымі будзеце вы за іх?

19. Тады ізноў сказаў Пётра: але няхай жа ў песнях будзе стравя для душы, ня-

хай будуць думкі добрыя і павучальныя, каб, апроч красы, быў у іх і спажытак чалавеку.

20. І адказаў яму Хрыстос: няма красы без спажытку, бо сама краса й ёсць той спажытак для душы.

21. І навучаючы іх, мовіў: аглянціцеся навокал! Ці ж не ніва калыхаецца каля нас?

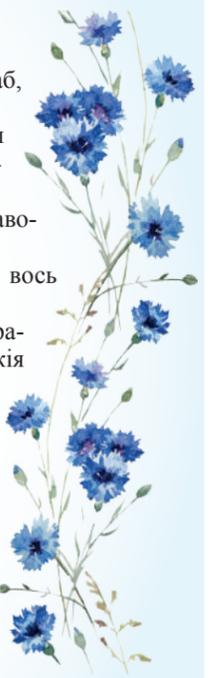
22. Цяжка працаваў гаспадар каля яе і, вось бачыць: паміж збожжа ўзраслі васількі.

23. І сказаў ён у сэрцы сваім: хлеб адбіраюць у мяне гэтыя сінія кветкі, бо паўнаважкія каласы маглі б узрасці тут заміж васількоў.

24. Але, яшчэ з маляцця краса іх прыйшла мне да душы. І таму я не вырву з каранём іх і не выплянню, як усякае благое зельле. Няхай растуць і радуець, як у маленстве, сэрца маё.

25. Так казаў сабе гаспадар у сэрцы сваім! І не падняў ён рукі на васількі.

26. Я ж кажу вам: добра быць коласам; але шчаслівы той, каму дадзена быць васільком. Бо нашто каласы, калі няма васількоў?



У беларускіх армян — юбілей

Вялікая армянская грамада ў Беларусі прымае віншаванні: суполцы “Айастан” — 30 гадоў

Беларусь мае велізарны, шматвекавы досвед жыцця ў міры ды згодзе людзей розных веравызнанняў і нацыянальнасцяў. І сёння ў нашай краіне суладна жывуць армяне, азербайджанцы, афганцы, грэкі, грузіны, дагестанцы, казахі, карэйцы, латышы, літоўцы, малдаване, немцы, палесцінцы, палякі, рускія, башкіры, татары, туркмены, украінцы, цыгане, чувашы, эстонцы, яўрэі, прадстаўнікі розных іншых народаў. Ёсць нагода, каб на гэты раз больш расказаць пра армян, якіх, паводле апошняга перапісу насельніцтва, у Беларусі — 8 тысяч 512 чалавек. Мінскаму гарадскому армянскаму культурна-асветніцкаму аб’яднанню “Айастан” споўнілася 30 гадоў. Яго старшыня Георгій Егізаран, якога ведаюць, любяць і паважаюць не толькі армяне, але й беларусы, цяпер у перадсвяточных клопатах. Напярэдадні святкаванняў ён пагадзіўся даць інтэрв’ю газеце “Голас Радзімы”.

— **Георгій Анушаванавіч, у Беларусі вы жывіце даўно, і многія вас тут ведаюць. Раскажыце, як аказаліся на беларускай зямлі?**

— Дзякуючы прафесіі. Я нарадзіўся ў 1954-м у Ерване. Закончыў Кіеўскі інстытут інжынераў грамадзянскай авіяцыі, пачаў працаваць у Ерванскім упраўленні грамадзянскай авіяцыі. У Мінск прыехаў працаваць па спецыяльнасці, жыў тут з 1979 года і ўвесь час працую ў авіякампаніі “Белавія” на розных пасадах. Апошнім часам узначальваю службу забеспячэння вытворчай дзейнасці. Праца мне вельмі падабаецца, калектыў таксама. У мяне шмат сяброў розных нацыянальнасцяў. Маю сям’ю можна назваць армяна-беларускай: я прабаўся шлюбам з беларускай. Яна й дапамагла мне асвоіцца ў Беларусі. А ў Арменіі ў мяне застаецца шмат сваякоў, братоў і сясцёр, пляменнікаў і пляменніц. Я ж восьмы па ліку ў сям’і, наймалодшы. Бацькоў даўно няма сярод нас, але я не парываю сувязі з радзімай. Часта лятаю ў Арменію. Запрашаю родных і сяброў да сябе ў госці, у Беларусь. Яны пра мяне таксама не забываюцца. Нават дзіцяці, як толькі пачынае гаварыць, расказваюць: у яго ў Беларусі ёсць сваяк Георгій.

— **А як стаць “сваім” сярод “чужых”? Камусьці бывае цяжка прызвычаіцца на новым месцы...**

— І мне калісьці казалі, што не выжыву ўдалечыні ад радзімы. Сапраўды, спачатку было цяжка без родных, сяброў, аднакласнікаў. Многае на новым месцы было нязвыклым і ўражвала. Цяпер я ведаю: каб жыць у іншым культурным асяродку, трэба пагадзіцца прыстасоўвацца. Калі ў мяне пытаюцца, хто ў гэтай краіне павінен прыстасоўвацца першым, я адказваю адназначна: іншаземец. Бо як жа можна прыязджаць сюды й пачынаць устанавіць свае па-

радкі! Кожная краіна мае свае асаблівасці, але ж людзі ўсюды падобныя тым, што на дабро адказваюць дабром. Калі да любога чалавека ставіцца з павагай, то можна чакаць таго ж у адказ. Гэта правіла дапамагае мне заводзіць новых прыяцеляў, не быць чужым у іншай краіне. А Беларусь мне спадабалася адразу.

— **Аб’яднанне “Айастан” узнікла ў 1990 годзе. Вядома,**



Архіепіскап Езрас, Мітрапаліт Філарэт, Георгій Егізаран (у цэнтры) у рэзідэнцыі Мітрапаліта. 2004 год.

што армяне пачалі масава перасяляцца ў Беларусь адразу пасля Вялікай Айчыннай вайны. Дарэчы, як воіны-армяне абаранялі Беларусь і гінулі за яе, мы пісалі. (“Баявы шлях ад Арменіі да Беларусі” — ГР, 15.11.2019. — Рэд.) Скажыце: чаму грамадская арганізацыя ў армян узнікла менавіта ў 90-я?

— Армяне ў Беларусі да таго часу збіралі невялікімі групамі, каб паразмаўляць, абмяняцца думкамі, паспяваць нашыя песні, выпіць армянскага віна. Так жа лягчэй адаптавацца ў новых умовах. А рашэнне стварыць аб’яднанне “Айастан” выспела пасля землятрус у Арменіі ў 1988 годзе. 30 армян, што апынуліся ў Беларусі пасля развалу Савецкага Саюза, аб’ядналіся ў суполку, каб сумесна дапамагачь суайчыннікам, пацярпелым ад землятрус. Пасля рэгістрацыі аб’яднання першым яго старшынёй стаў таленавіты мастак і дызайнер Лявон Дарбінян. А я на той час быў яго намеснікам. Сёлета да 30-годдзя мы выдалі юбілейны часопіс, падалі ў ім гісторыю аб’яднання “Айастан”.

— **На вокладцы часопіса мяне ўразіла выява Эчміадзінскага кафедральнага сабора. Гэта, відаць, сімвалічны храм для беларускіх армян?**

— Так, бо гэта ж галоўны храм Армянскай Апостальскай Царквы: у горадзе Вагаршапат Арамавірскай вобласці Арменіі. З 2000 года храм уваходзіць у спіс Сусветнай спадчыны ЮНЭСКО, лічыцца адным з найстаражытных у свеце. Мне асабіста Сабор дарагі яшчэ й таму, што я там быў ахрышчаны ў 2002 годзе. Многія гады, пакуль не было ў нас тут сваёй царквы, святым месцам для беларускіх армян быў “Хачкар”, або крыж-камень. Ён выраблены майстрамі Святога Эчміадзіна і ўстаноўлены ля сцяны

царквы Аляксандра Неўскага: на Вайсковых могілках у Мінску. Асвячаць крыж прыязджаў святар з Эчміадзіна. Кожны год армяне прыходзяць да памятнага знака ў дзень землятрус, 7 снежня, і дзень генацыду армянскага народа, 24 красавіка. Ускладаем кветкі ў памяць пра ахвяры. “Хачкар” актывісты “Айастана” ўстанавілі адразу пасля заснавання суполкі: на пачатку 1991 года.

— **І вось стала вядома: 3 чэрвеня 2020 года армянскай рэлігійнай грамадзе “Святой Григорий Провсвитель” быў выдзелены зямельны надзел у Мінску па вуліцы Філімонава пад будаўніцтва храма. Я ведаю, што вы ўваходзіце ў Кансультацыйны савет гэтай рэлігійнай грамады. З якімі эмоцыямі ўспрынялі армянскія вернікі такі падарунак?**

— Мы аднесліся да такой весткі вельмі ўзрушана. Цудоўна, што ў Беларусі нарэшце з’явіцца армянская царква. Яна ўжо ёсць у Расіі, ва Украіне, у Польшчы ды іншых краінах. А першы крок у гэтым кірунку беларускія армяне зрабілі ў 2003 годзе: тады ў Мінску была створана згаданая рэлігійная грамада Армянскай Апостальскай Царквы. У верасні 2004-га ўпершыню па запрашэнні грамады Беларусь наведаў Глава Нова-Нахічэванскай і Расійскай Епархіі Армянскай Апостальскай Царквы

— Мы ў першыя ж гады існавання “Айастана” стварылі пры суполцы нядзельную школу, пачалі там навучаць армянскаму пісьменству, гутарковаму маўленню. У ролі такога настаўніка ў 90-я гады давялося пабыць і мне: прафесійных выкладчыкаў на той час у нас не было. У мой клас прыходзілі як дзеці, так і пенсіянеры. Часам ішлі, каб проста паслухаць армянскую музыку й песні. Я стараўся рабіць урокі цікавымі. Сёння ў праграме выкладання нядзельнай школы армянскай дыяспары такія прадметы, як армянская мова й літаратура, гісторыя Арменіі, народныя танцы й народныя песні. Усе настаўнікі школы прайшлі курсы прафпадрахтоўкі ў Арменіі ў 2010–13 гадах. У школе ёсць ансамбль песні й танца “Наіры”, які актыўна выступае. Міністэрства Дзяспары Рэспублікі Арменіі ўзнагародзіла нашу армянскую нядзельную школу дыпломам I-й ступені, прызнала лепшай сярод аднадзённых школ. Варта сказаць, што наша моладзь сёння ахвотна вывучае

Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леанід Гуляка неаднаразова адзначаў, што Беларусь з’яўляецца шматканфесійнай і шматнацыянальнай дзяржавай. У нашай краіне няма ніякіх рэлігійных канфліктаў і міжэтнічных сутычак. Правы грамадзян на свабоду сумлення і веравызнання, дзейнасць рэлігійных арганізацый і нацыянальных аб’яднанняў забяспечваюцца дзяржавай. Беларусь славіцца талерантным стаўленнем грамадзян да ўсіх рэлігійных кірункаў і нацыянальных меншасцяў.



Георгій Егізаран з удзельніцамі фальклорнага ансамбля “Эребуни”

Епіскап (цяпер Архіепіскап) Езрас. Ён сустракаўся з Мітрапалітам Мінскім і Слуцкім Філарэтам, Патрыяршым Экзархам усяе Беларусі. Многія беларускія армяне сёння жадаюць хрысціцца й вянцацца ў сапраўднай армянскай царкве. Дагэтуль такога было магчымым некалькі разоў на год у Доме міласэрнасці ў Мінску. Для таго прыязджалі Епіскап (цяпер Архіепіскап) Езрас і святар Аноп. Можашце сабе ўявіць, з якой радасцю вернікі ўспрынялі навіну пра месца, дзе будзе пабудавана царква! Цяпер мы актыўна абмяркоўваем усе нюансы ўзвядзення храма. Армянская Апостальская Царква дапамагла армянам захавацца як нацыі. Армянская мова й культура таксама развіваліся ў многім дзякуючы ёй.

— **А што “Айастан” робіць, каб армянская мова не была тут вашымі супляменнікамі забыта?**

не толькі армянскую мову, але й беларускую. Для маладых армян Беларусь стала радзімай, а мова беларускага народа роднай. Яны з задавальненнем размаўляюць і па-армянску, і па-беларуску.

(Як армяне ў беларусы ўзаемна ўзбагачаюць свае культуры — гл.: “Беларускае шчасце Рузаны Аванесян”. — ГР, 26.04.2019. У тэксце згадваецца, што маладыя армяне размаўляюць па-беларуску. — Рэд.)

— **Што яшчэ можна паставіць “Айастану” ў заслугу на яго 30-годдзе?**

— Тое, што мы не абмежаваліся аб’яднаннем невяліччай групы людзей. Аб’яднанне адкрыта для ўсіх: і армян, і беларусаў. Нашы канцэрты праходзяць у перапоўненых залах. Выступаюць вядомыя ў Беларусі выканаўцы й калектывы: ансамбль “Эребуни”, якім кіруе Рузана Аванесян, спевакі Стэла, Іскуі Абальян, Егізар Фарашан

ды іншыя. Прычым выступаюць бясплатна, бо яны, як армяне, хочуць быць карыснымі “Айастану”. І творчыя вечарыны, якія ладзіць наша моладзевая грамада, папулярныя. На 30-гадовы юбілей мы рыхтуем цікавую, насычаную праграму. Запросім шмат гэсцей: прадстаўнікоў амбасад, розных міністэрстваў, Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур, апарат Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў ды іншых. Прыйдучь армяне, якімі мы ганарымся.

— **Як шматгадовы старшыня Кансультацыйнага міжэтнічнага Савета пры Упаўнаважаным па справах рэлігій і нацыянальнасцяў вы бачыце стасункі між кіраўнікамі розных суполак. Наколькі яны сяброўскія й прыязныя?**

— Кіраўнікі суполак армян, карэйцаў, татараў, башкіраў, чувашаў, дагестанцаў, азербайджанцаў, яўрэяў, малдаван, украінцаў, грэкаў, туркменаў, цыган, літоўцаў, рускіх, палякаў, эстонцаў, грузін, афганцаў, палесцінцаў, казахаў, немцаў, су-

стракаюцца як на пасяджэннях згаданага Савета, так і на розных фестывалях, святах, канцэртах. У нас даўно склаўся сяброўскія дачыненні. Цяпер у складзе Савета 21 чалец, усе мы прадстаўляем нацыянальна-культурныя грамадскія аб’яднанні ды іх саюзы, зарэгістраваныя ў адпаведнасці з заканадаўствам Беларусі. Сумесна плануем работу сваіх суполак, рыхтуем праекты. Разам вырашаем, якія з іх неабходна фінансава падтрымаць. За кошт сродкаў Упаўнаважанага, выдзеленых з рэспубліканскага бюджэту, для творчых калектываў і салістаў нацыянальна-культурных грамадскіх аб’яднанняў прафесіяналамі вырабляюцца й бясплатна перадаюцца нацыянальныя сцэнічныя касцюмы, сцэнічны абутак, нацыянальныя музінструменты. Бывала, некаторыя нацыянальныя суполкі адмаўляліся ад фінансавых сродкаў на карысць іншых аб’яднанняў, калі тым такая падтрымка была больш патрэбная. Спрацоўвае сяброўская ўзаемавыручка.

Я лічу, што ў Беларусі створаны ўсе ўмовы, каб прадстаўнікі любой нацыянальнасці маглі развіваць і паказваць сваю культуру. Нідзе ў тым не чыніцца перашкод. Ніхто не забараняе армянам і прадстаўнікам іншых нацыянальнасцяў ведаць і вывучаць родную мову, размаўляць на ёй, акцэнтаваць увагу на сваіх нацыянальных асаблівасцях. У Беларусі вітаецца этнакультурная разнастайнасць. Розныя нацыянальныя суполкі жывуць на беларускай зямлі мірна і ў згодзе.

Гутарыла **Ганна Лагун**



Беларусы Даўгаўпілса ідуць па вуліцах горада

ВЕСТКІ З СУПОЛАК

Крэатыўнае віншаванне

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

На тэрыторыі Генконсульства іх гасцінна сустрэлі Яўгенія Барткевіч, якая выконвае абавязкі Генеральнага консула Беларусі ў Даўгаўпілсе, консул Мікалай Раманкевіч, супрацоўнікі дыпустанова. Дырэктар ЦБК і старшыня праўлення “Уздыма” Жанна Раманоўская ў віншавальнай прамове пажадала Рэспубліцы Беларусь “заўсёды быць шчаслівай: мірнай, здаровай, багатай, моцнай і свабоднай”. Спадарыня Жанна ўручыла дыпламатам прыгожыя букеты. Дзеці ж пад апладысменты старэйшых натхнё-

на праспявалі песню “Беларусь чароўная”. А потым у мірнае блакітнае неба ўзляцелі чырвоная-зялёна-белыя шары: у колерах беларускага Дзяржаўнага сцяга.

Потым была пазнавальная экскурсія па будынку Генконсульства, якую правяла Яўгенія Барткевіч. А далей і за кубкам гарбаты працягнулася цікавая гутарка з дыпламатамі.

Марыя Памецька,
метадыстка Цэнтра беларускай культуры,
г. Даўгаўпілс.
Фота: Ірына Апейнанэ.

АНЛАЙН-СУСТРЭЧЫ

Наша ліра: што за яна?

Установа “Традыцыя” Сержука Доўгушава, якая знаёміць сучаснікаў з беларускай традыцыйнай культурай, упершыню зладзіла “Лірніцкія сустрэчы” анлайн. Кампанія мае намер выдаць у хуткім часе кнігу пра ліру й лірнікаў на Беларусі разам з адпаведным рэпертуарам.

Першая віртуальная сустрэча лірнікаў была скіравана на беларускую публіку. Ахвочых знаёмлі з традыцыямі лірніцтва, расказалі пра беларускую колавую ліру. Наступнымі разамі на сустрэчы запрасяць і замежнікаў. Цяпер жа вялі рэй вядомыя ў Беларусі этнамузыкалагі Лілія Баранкевіч, маладыя майстры музінструментаў Дзяніс Сухі ды Сяргей Чубрык, а таксама спявак, музыка й культурны дзяяч Сяргук Доўгушаў. (Інтэрв’ю з ім гл.: ГР, 12.03.2020 <http://zviazda.by/be/news/20200319/1584589120-tradycyya-u-spevah-i-muzysy>)

Даследчыкі музыкі лічаць: колавая ліра была незаслужана забыта. Сёння ж ёсць майстры, якія зацікавіліся такім музінструментам і вырабляюць яго па замове. Сучасным музыкам даспадобы незвычайныя этнічны тэмбр ліры, і яны зноў пачалі граць на ёй. Што да лірнікаў на Беларусі, то ў нашы дні можна іх пералічыць па пальцах. А раней нямала тых, каго звалі “старцы”, “дзяды”, “сляпыя”, хадзілі з лірамі па вясковых хатах. Лірнікаў было так шмат, што яны нават паядноўваліся ў карпарацыі, цахі ды школы. На Беларусі было каля дзесяці лірніцкіх школ. Навукоўцы выдзяляюць Магілёўскую, Рэчыцка-Лоеўскую, Слуцка-Салігорскую, Ляхавіцкую, Віцебскую, Полацкую, Себежскую. Сваё майстэрства дзецям перадавалі старэйшыя музыкі-лірнікі цягам двух-трох, а то й болей гадоў. Лірніцкія песні вучні завучвалі на памяць. Навучанне было платным, і, бывала, сяляне гатовыя былі аддаць і карову, адзіную карміцельку ў сям’і,

каб толькі сын ці дачка спасціглі музычную граматы. Адавалі вучыцца ў школы ў тым ліку сляпых хлопчыкаў з музычнымі здольнасцямі.

З лірніцкіх школ пайшла традыцыя складання й выканання беларускіх духоўных вершаў. Вывучаючы духоўныя песні, Лілія Баранкевіч, дацэнт кафедры гісторыі музыкі й музычнай беларусістыкі Беларускай дзяржакадэміі музыкі, зацікавілася традыцыйнай лірніцтва на Беларусі. Па яе словах, у былыя часы спяванне тых песень пад акампанемент колавай ліры было прафесіяй: лірнікі ж мелі за спевы-музыку ва ўзнагаро-

лах польскага этнамузыкалага Пятра Дайліха, і сустракаўся з гэтым навукоўцам. У Польшчы Доўгушаў наведваў майстар-класы ігры на ліры й выступаў з лірай. Першы канцэрт лірнікаў на Беларусі ён зладзіў разам з іншымі ў плыні беларускага фальклорнага фесту “Камяніца”. То быў “Лірніцкі пагост”, які яднаў лірнікаў цягам двух гадоў. Канцэрты лірнікаў ладзіліся і ў часе фесту традыцыйнай музыкі “Раёк”.

На “Лірніцкіх сустрэчах” анлайн мы пабачылі фотаздымкі колавай ліры з Віленшчыны канца XIX — пачатку XX стагоддзя са збору Беларускага

тацтва. У музычнай калекцыі палаца — больш за 3 тысячы інструментаў, яна — адна з пяці буйнейшых у свеце ды лепшая ў Расіі. Захоўваюцца там і ліры. Сяргей знаёміўся таксама з калекцыяй ліраў, якія ёсць у Расійскім этнаграфічным музеі, сярод іх знайшоў і беларускія.

Ліра — гэта не спрадвечны беларускі музінструмент: даследчыкі сцвярджаюць, што спачатку ён з’явіўся на Усходзе, затым паграпіў у Заходнюю Еўропу, і адтуль да нас. На Беларусі ж набыў свае адметнасці, якія Сяргей Чубрык і захацеў выявіць самастойна, ужо ведаючы, што ліры ёсць нямец-

музыкі апошнім часам бяруцца граць на ліры складаную па сваім складзе сучасную й класічную музыку. Новая ліра Сяргея Чубрыка будзе мець форму скрыпкі. Сяргей змайстраваў больш за 10 ліраў, сучасных і традыцыйных. Ніводная не паўтарае папярэдняю. Скажам, на адной з іх ён увасобіў сюжэт беларускай народнай песні. На стварэнне другой яго натхніла Біблія Францыска Скарыны. У выніку асабісты знак-сігнет Скарыны, своеасаблівы герб з выявамі Сонца й сярпа Месяца з чалавечымі тварамі на шчыце, упрыгожылі яе крышку. А ў часе працы над наступнай ён выкарыстаў адну з гравюр на тэму стварэння свету. Сяргей імкнецца, каб яго ліры былі адметныя й па музычных уласцівасцях, і па мастацкім афармленні. Яны падабаюцца музыкам. Сяргук Доўгушаў грае на ліры, зробленай Сяргеем Чубрыкам.

Майстар Дзяніс Сухі, які браў удзел у анлайн-сустрэчы, таксама робіць як традыцыйныя, так і сучасныя ліры. Ён засведчыў, што ліру зрабіць няпроста. Яна складаецца з частак, якія цяжка дапасавалі, каб атрымаць добры гук. Да таго часу, як Дзяніс пачаў вырабляць музінструменты, ён і паспяваў у гурце “Кудмень”. Дзянісу было важным стварыць ліру, пад якую можна было б не столькі танцаваць, колькі спяваць. Імкнуўся дамагчыся ў ёй такой колькасці струн і клавішаў, каб голас ліры не перабіваў спевы. У яго атрымалася. Пад першую ліру майстар спяваў сам. Дзяніс зрабіў каля 8 ліраў, некалькі засталіся ў Беларусі, адна паграпіла ў Польшчу, тры — у Літву. А каштуе ліра сёння ад 950 далаляў і вышэй — залежыць ад яе прызначэння й складанасці.

Арганізатар “Лірніцкіх сустрэч” Сяргук Доўгушаў абвясціў, што наступным разам лірнікі збяруцца, каб іграць музыку на лірах анлайн. Слухачы змогуць ацаніць іх непаўторнае гучанне.

Ганна Лагун



Лірнікі на Слуцкім базары. Канец XIX ст.

ду прадукты харчавання, рэчы, зрэдку грошы. Лірнікаў бачылі ў беларускіх вёсках яшчэ ў 60-70-я гады XX стагоддзя. Са смерцю апошняга з іх знікла і лірніцтва як з’ява на Беларусі. Але, як паказаў час, ненадоўга. Некаторыя артысты сёння з гонарам называюць сябе лірнікамі. Хоць іх няшмат, але ім вельмі падабаецца граць на колавай ліры.

Сяргук Доўгушаў памятае, як трапіў да яго кампакт-дыск “Ліра” вядомага папулярызатара этнамузыкі Алеся Лася. Гучанне ліры яго заваражыла, Сяргук зацікавіўся гісторыяй яе стварэння. Чытаў кнігі ўкраінскіх і беларускіх аўтараў пра лірніцтва. Шмат звестак пра ліру Сяргук знайшоў у артыку-

этнаграфічнага музея імя Івана Луцкевіча ў Вільні. Паказвалі выяву ліры, якая захоўваецца ў фондах Нацыянальнага гістарычнага музея Беларусі. Паказалі нам рэчышчы ліру канца XIX стагоддзя. Хтосьці скажа: гэта ўсяго цікавыя музейныя артэфакты. Але для майстроў Дзяніса Сухога й Сяргея Чубрыка, якія прыйшлі на віртуальную сустрэчу, яны маюць прыкладное значэнне. Сяргей Чубрык прызнаўся, што перад тым, як ствараць чарцяжы й майстраваць ліры, ён пабываў не ў адным музеі, у тым ліку і ў Нацыянальным гістарычным. Паграпіў у Шарамецькі палац: адзін з філіялаў Санкт-Пецярбургскага дзяржмузея тэатральнага й музычнага мас-



Ліры бываюць розныя

кія, французкія, італьянскія, венгерскія ды іншыя. І задаўся пытаннем, чым розніца ад іх беларуская. Найперш звярнуў увагу на знешнія формы: у заходнееўрапейскіх пераважаюць прамавугольныя, а беларускія падобныя на скрыпку й барочную гітару. На захадзе Еўропы раней выраблялі ліры з храматыкай, складаныя па сваёй будове, са шматлікімі клавішамі й струнамі. А на беларускіх землях прыжыліся ліры з дыятонайкай, больш простыя. На думку Сяргея Чубрыка, тое сведчыць, што музыкі тут не гралі на ліры прафесійную й танцавальную музыку: пад яе акампанемент у сваёй большасці спявалі.

Цяпер майстар стварае храматычную ліру. Чаму такую? Бо

“Голас Радзімы”: 65 гадоў!

Чытайце газету ў інтэрнэце на партале zviazda.by

Падпісання на газету “Голас Радзімы” можна ў паштовых аддзяленнях Беларусі

© “Голас Радзімы”, 2020

Заснавальнік:
Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом
“Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Пакой 907.
E-mail: golos_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-2871526

Рэдакцыйнае пасведчанне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Выдавец:
Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”
Дырэктар – галоўны рэдактар
Павел Якаўлевіч СУХАРУКАЎ

Аб’ём выдання: 2 друк. арк.
Падпісана да друку: 29.07.2020 г.
Наклад 373.
Заказ – 1058.
Выходзіць 2 разы на месяц

Месяца друкавання:
Друкарня Рэспубліканскага
ўнітарнага прадпрыемства
“Выдавецтва “Беларускі Дом друку”
ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004
Пр-т Незалежнасці, 79/1. 220013, Мінск,
Рэспубліка Беларусь

Рукапісы прымаюцца толькі ў
электронным выглядзе, не вяртаюцца
і не рэдакуюцца. Пазіцыі рэдакцыі
ды аўтараў, матэрыялы якіх
друкуюцца на старонках “Голасу
Радзімы”, могуць не супадаць.